

—Τὸ σκότωσα μὲ τὰ χέρια μου τὸ παιδί μου, ἔλεγε, καὶ τὴ φιλοῦσε καὶ τῆς ζητοῦσε συχωρεσι γονατιστὸς ἔμπροστὰ ἑς τὸ κρεβάτι της.

Κι' ὁ Φωτεινός, ποῦ ἦταν ὁ Φωτεινός; Κανεὶς δὲν ἤξερε, κανεὶς δὲν ἔμαθε. Οὔτε αὐτὰ τὰ χεῖλη τῆς ἄρρωστης δὲν εἶπαν τὸ νομὰ του. Μονάχα ἑς τὴν ὕστερῃ ὥρᾳ, πρὶν ξεφτερουγίσῃ ἡ ψυχὴ της, ἀνακάθισε μὲ μιᾶς, ἀπλώσε ξεγυμνωμένα τὰ ἄσπρα χέρια της καὶ μὲ φωνὴ ποῦ ἔμοιαζε σὰν ἀγέρακι τῆς νύχτας εἶπε:

— Πάρε με, πάρε με!

Καὶ ἔπεσε ἄψυχη ἑς τὸ προσκεφάλι. Ὁ γέρος πατέρας ἐδέρνουνταν ἀπάνω ἑς τὸ ἄψυχο κορμί:

— Γιὰ 'κεῖνον ἦτον ὁ ὕστερνός της λόγος! ἑς ἐκεῖνον ὁ ὕστερνός της λογισμός! Ὡς ἐμένα τὸν φονεῖα τίποτα, τίποτα!

Ἦτον μεσάνυχτα. Ἐξω φυσομανοῦσε ἀγέρας ἑς τὰ δέντρα καὶ μιὰ κουκουβάγια ποῦ μυρίσθηκε λείψανο ἐκλαίγε ἑς τὰ κεραμίδια τοῦ πύργου.

Ὁ γέρος λιγοψυχισμένος σιγὰ σιγὰ ξεσύρθηκε κάτω ἀπ' τὸ κρεβάτι κ' ἔπεσε τὰπίστομα κρατῶντας μὲς ἑς τὰ χέρια τὴν ὄψι του. Ἐνα καντλή τρεμόσβυνε κρεμασμένο.

Τὴν ἴδιαν ὥρᾳ ἡ πόρτα ἀνοίχθηκε χωρὶς νὰ τριξῇ κ' ἕνας μαῦρος ὑψηλὸς ἴσκιος ἐπρόβαλε. Ἦταν σιδεροντυμένος, ζωσμένος σπαθί· μὰ τὰ σίδερα δὲν ἐβρόνταγαν. Ἡ ὄψι του ἦτον ἡλιοκαμένη καὶ δασωμένη ἀπὸ μαῦρα γένεια· τὰ μαλλιά του μεγάλα, σγουρά, ξανέμιζαν πίσω. Ἐξύγωσε ἑς τὸ κρεβάτι τῆς πεθαμένης κ' ἐστάθηκε μιὰ στιγμὴ κυτᾶζοντας τὴν ὄψι της. Ὅστερα ἔκανε τὸ σταυρό του, ἔσκυψε καὶ τὴ φίλησε ἑς τὸ στόμα. Πῆρε ἀπ' τὰ στήθη της τὰ μαραμμένα ἀσπρολούλουδα καὶ τᾶχωσε ἑς τὸν σιδερένιο κόρφο του. Ὅστερα ἀπλώσε τὰ δύο του χέρια καὶ ἀνασῆκωσε τὸ ἄψυχο κορμί ἑς τὴν ἀγκαλιά του. Σὰν εἶδε πῶς ἦτον μισόγυμνο, τράβηξε τὸ ἄσπρο σεντόνι καὶ τὸ τύλιξε μέσα. Πάλι χωρὶς νὰ βροντήσουν τὰ σίδερα ποῦ φοροῦσε, χωρὶς νὰ τριξῇ ἡ πόρτα, ἔφυγε, ἐχάθηκε σὰν ἴσκιος, σὰν σύννεφο, κρατῶντας ἑς τὰ χέρια τὴν πεθαμένην.

Ἀξάφνα ὁ γέρο Πλατανιάς, σὰν νὰ κατὰλαβε κάτι, ξεπετάχθηκε· ὀλόρθος γύρισε καὶ κύταξε τὸ κρεβάτι ἀδειανὸ καὶ μιὰ φωνὴ ποῦ δὲν ἦταν ἀνθρώπου φωνὴ ἐτράνταξε τὰ θέμελα τοῦ πύργου. Ἐτρεξε σὰν νὰ εἶχε ξανανοιώσει· ἄνοιξε τὸ παράθυρο. Σὲ μιὰ ἀστραψιὰ τοῦ οὐρανοῦ, εἶδε ἕναν ὀλόμαυρο καθαλάρη ἀπάνω ἑς ὀλόμαυρο ἄλογο· μὲς τὴν ἀγκαλιά του κρατοῦσε σφιχτὰ σφιχτὰ κάτι ἄσπρο κάτασπρο πρᾶμμα, κ' ἔφευγε πέρα κατὰ τὸ λόγγο.

— Ἀχ! ἐβάσταξε τὸν ὄρκο του· ζωντανὴ δὲν μοῦ τὴν πῆρε, πεθαμένην μοῦ τὴν παίρνει!

Ἐφώναξε ὁ γέροντας κ' ἀπόμεινε ἐδεκεὶ κρεμασμένος ἑς τὸ παραθύρι. Ὡς ταῖς φωναῖς ἐκεῖ-

ναις ἔτρεξαν οἱ δούλοι του. Τὸν βρῆκαν ξεψυχισμένο! ... Θεὸς σχωρέσ' τον.»

Ἡ γραῖα περατώσασα τὴν ἀπαισίαν διήγησιν ἔφερε πάλιν τὸ παγούριον τῆς ῥακῆς ἵνα δροσίση τὰ στεγνωθέντα χεῖλη. Ὅλοι δὲ τόσῳ εἰχομεν προσηλωθῇ εἰς τοὺς λόγους αὐτῆς, ὥστε δὲν ἐφρόντισε κανεὶς νὰ ῥίψη νέα ξύλα καὶ κώνους εἰς τὴν πυράν, ἥτις εἶχε σχεδὸν σθεσθῇ. Ὁ οἰκοδεσπότης ἔρριψε μιάν ἀγκαλιάδα καὶ ὁ οἶκος ἐφωτίσθη πάλιν. Ὡς νὰ ἀνέλαθε δὲ θάρος ἐκ τοῦ φωτός ἡ σύζυγος αὐτοῦ λύσασα τὴν σιωπὴν ἠρώτησε τὴν γραῖαν:

— Καὶ λές, θειά, νὰ ἦταν ὁ ἴδιος ὁ Φωτεινός ζωντανός ποῦ ἦρθε καὶ πῆρε τὴν πεθαμένην.

— Παιδί μου, κ' ἐγὼ δὲν ξέρω. Μὰ λέω μὲ τὸν νοῦ μου, πῶς θὰ ἦταν ἀπὸ καιρὸ πρὶν πεθαιμένος ἢ σκοτωμένος κ' ἔμεινε ἄλυτος μὲς ἑς τὴ γῆ γιὰ τὴν βάραινε ὁ ὄρκος του. Σὰν ἦρθε ἡ ὕστερη ὥρᾳ πλειὰ σηκώθηκε βρυκόλακας μὲς ἀπ' τὸ μνημα καὶ πῆγε νὰ τὸν ξεπλερώσῃ. Ἐτσι ἀλήθευσε καὶ τὸ τραγούδι:

Ὅπ' ἀγαποῦν ἀληθινὰ τὴ μοῖρα τὴν ὀρίζουν·
μηδ' ἀπὸ χάρου θέλημα ποτὲ δὲν ἐξωρίζουν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΟΣ ΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝ

Κ Ρ Ι Σ Ι Σ

ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΟΔΙΚΩΝ

ἀναγνωσθεῖσα τῇ δεκάτῃ ἐκτῇ Ἀπριλίου ἐν τῷ
Ζαπτιεῖ Ὀλυμπιακῷ μεγάρῳ ὑπὸ τοῦ εἰσηγη-
τοῦ Ν. Γ. Πολίτου.

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον).

23) ΤΑ ΜΑΚΡΑΝ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΝΣΙΟΝ, συλλογὴ λυρικῶν καὶ ἐπικολυρικῶν ποιημάτων, ὧν ἄλλα μὲν εἶναι γεγραμμένα εἰς καθαρεύουσιν, ἄλλα δ' εἰς τὴν ὁμιλουμένην. Εἰς καθαρεύουσιν εἶναι δύο μεγάλα λυρικά ποιήματα Ποῦ ἡ πραγματικὴ γαλήνη καὶ Ὁ αἰώνιος ὁδοιπόρος ἢ ἡ ἀνθρωπότης. Ὁ ποιητὴς φεύγων τὴν δίνην τῶν πόλεων ζητεῖ τὴν γαλήνην μακρὰν τοῦ θορύβου, ἐν τῇ φύσει· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ δὲν εὐρίσκει ἀληθῆ γαλήνην. Ὑπὸ τὴν ἡρεμίαν καὶ σιωπὴν τελεῖται ἀγὼν ἀλληλοφθοράς· τὸ δένδρον φθείρει διὰ τῶν ῥιζῶν τὸ γείτον δένδρον, εἰς τὰ πέταλα αὐτοῦ τὸ ἄνθος συγκαλείει τὸ θῦμά του, τὸ καλάδημα τοῦ πτηνοῦ εἶναι πολλάκις στέναγμα μητρὸς πρὸ τῆς ἀποφραλισθείσης φωλεᾶς· οὐδ' εἰς τὸ κύμα, οὐδ' εἰς τὰς ἐκτάσεις τοῦ οὐρανοῦ εὐρίσκει ἡ ψυχὴ τοῦ ποιητοῦ τὸ ζητούμενον. Ἀπηλπισμένη τότε ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, στρεφεται πρὸς ἑαυτὴν ἀναζητοῦσα καὶ ἐν ἑαυτῇ εὐρίσκει τὴν ποθητὴν γαλήνην.

Ὑπαρχει πλὴν γαλήνη τις πραγματικὴ, ἀγία, αἰώνιον μεδίαιμα καὶ διαρκὴς εὐδαί,

πρὸ τῆς ὁποίας ὁ θνητὸς μετὰ λατρείας κλίνει :
 ἢ ἐν τῷ βάθει τῆς ψυχῆς ἐδρεύουσα γαλήνη.
 Ἦ ἐκ παθῶν μηδαιμῶν μὴ συνταρασσομένη,
 ἥτις 'ς τὸν βόρβορον τῆς γῆς στυλινὸς καθρέπτει μένει.
 ποῦ μῖσος δὲν ἐγνώρισε καὶ δὲν ἡσθάνθη φθόνον,
 ἀλλ' ἀγαπᾷ ὡς ἄγγελος καὶ ὑπομένει μόνον
 ποῦ ἐκδικήσεως ποτε δὲν τάρταρον οἱ πόθοι,
 ἀλλὰ τὴν χεῖρα ἔθλιψε ὕψ' ἥς δεινῶς ἐτρώθη.
 Ἰδοὺ γαλήνη θαυμασμοῦ, λατρείας τῆς ὑψίστης !
 Ἰδοὺ τοῦ Κτίστου ἡ εἰκὼν, ἐὰν ὑπάρχῃ Κτίστης !

Αὐτὸς ὁ τῆς γαλήνης πόθος ἐνέπνευσε εἰς
 τὸν ποιητὴν καὶ τὸ δεύτερον τῆς συλλογῆς
 ποίημα τὸν Αἰώνιον ὁδοιπόρον. Ἐν αὐτῷ πα-
 ρίσταται ὑπὸ τὴν μορφήν ὁδοιπόρου αἰωνίου ἡ
 ἀνθρωπότης, πάντοτε ἐπὶ τὰ πρόσω φερομένη
 ὑπὸ ἀκατασχέτου μοίρας, εἰς μάτην ζητοῦσα ἐν
 τῷ διηνεκεῖ ἀγῶνι τῆς ζωῆς τὸν τάφον ὡς τέρμα
 τῶν πόνων. Ὁμολογοῦμεν ὅτι ἡ προσωποποιία
 αὕτη δὲν φαίνεται ἡμῖν εὐκρινῶς διαγεγραμμένη·
 μᾶλλον δ' εἴμεθα διαταθειμένοι ν' ἀναγνωρίσω-
 μεν τὸν Περιπλανώμενον Ἰουδαῖον τῆς παγκο-
 σμίου παραδόσεως ἐν ταῖς πρώταις στροφαῖς τοῦ
 ποιήματος·

Διέτρεξα ὠκεανούς ὀργίλους,
 ἀλλὰ λιμὴν ἐμπρὸς μου δὲν ἐφάνη !
 αἰῶνες διαδέχονται ἀλλήλους,
 κ' ἓνα σταθμὸν μ' ἀρνοῦνται ἐν τῇ πλάνῃ.
 Ὅς τοὺς αἰωνίους παγετοὺς τῶν πόλων
 ἀντήχησε τὸ ἔσσημόν μου βῆμα·
 εἰς μάτην ἐπεζήτησα ἐν μνήμα·
 εἰς τὴν σιγὴν ἐρήμων φλογοβόλων.
 Βραχίωσι σιδηροῦς με ἀναρπάξει
 εἰς τὸν βοῶντα στρόβιλον τῶν χρόνων·
 ζῇ πᾶν περὶ ἐμὲ καὶ παρακμάζει,
 πλὴν ἄφθαρτος ὑπάρχω ἐγὼ μόνον.
 Τὸ ἄσμα τῆς γεννήσεως ἀκούω
 καὶ τὸν τριγμὸν τοῦ φθειρομένου κόσμου,
 καὶ ἄπελπις τῆς γῆς τὰ στέρνα κρούω·
 ἐν μνήμα δὲν ἀνοίγεται ἐμπρὸς μου !

Ἄλλ' ὅσονδ' ἴποτε ἀόριστος καὶ δυσδιάκριτος
 καὶ ἂν φανῇ ἡ ἀφελγηρία τοῦ ποιητοῦ, οὐδεὶς
 ὅμως δύναται ν' ἀρνηθῇ ὅτι κατορθώνει πολλὰ-
 κίς νὰ μεταρσιωθῇ εἰς αἰθέρια ὕψη καὶ ὅτι ἰδίᾳ
 ἐν ταῖς ποιητικωτάταις περὶ τῆς ἐπιστήμης
 στροφαῖς, ὧν τινὰς ἀναγινώσκουμεν, διατυπώνει
 ἄριστα τὸν σκοπὸν, πρὸς ὃν ὀφείλει νὰ σπεύδῃ
 σήμερον ἡ ἀνθρωπότης·

Ἦ ἐπιστήμη ὡς αὐγὴ ἀστέρος,
 τὸν ἔσχατον ὀρίζοντα φαιδρύνει
 ὡς ἅγιος πληροῖ τὰ στήθη ἔρωσ
 καὶ εἰς τὸν πλοῦν τοῦ χάους τὰ κρατύνει.
 Σπεύδει ἐκεῖ τὸ πνεῦμα ῥωμαλέον·
 ἐκεῖ λιμὴν, πρὸς δι' ὀργᾶ νὰ φθάσῃ
 κ' ἐπὶ τῶν ὕψηλων αὐτοῦ τροπαίων
 μίαν ποτὲ φορὰν νὰ ἡσυχάσῃ !
 Ὁ ἄνθρωπος ὀρθοῦται μετὰ σθένους,
 ζυγοὺς συντριβεί ἀπρηχαιμένους
 κ' ἐπὶ ὁδῶν ἀνίπτατ' ἐλευθέρων,
 παντοῦ τῆς γνώσεως τὴν δῶδα φέρων.

Μὲ τοῦ Θωμᾶ τὴν βαθυτάτην ῥῆσιν
 προλήψεις καὶ χιμαίρας ἀνατρέπει
 καὶ στρέφει μετ' ἀγάπης πρὸς τὴν φύσιν
 κ' εἰς τοὺς μυχοὺς τῆς τὸν θεὸν ἐμβλέπει.

Κ' ἰδοὺ ἡ ἐπιστήμη ἀναθαίνει,
 φιλόφρωνος θεότης, εἰς τὸν θρόνον·
 καὶ περιχέει φέγγος ζωογόνον
 κ' ἡ γῆ ἀναβοᾷ ἀγαλλομένη·

Ἦ ἐπιστήμη, ὃ σὺ μόνῃ
 ἀληθινὴ τῆς γῆς θεότης,
 πρὸς σὲ ὕψωθ' ἡ ἀνθρωπότης
 ἐν χρόνῳ μόχθῳ καὶ ἀγῶνι.

Εἰς τοὺς θνητοὺς δὲν ἐπεβλήθης,
 ἀλλ' εἰς τὸν φωτεινὸν σου θρόνον
 ἀνεζήτηθες, κατεκτήθηκες,
 τέκνον τῆς πείρας τῶν αἰώνων !

Δὲν θέλεις σὺ ὑποκρισῖαν,
 πομπὰς δεήσεις καὶ λιβάνους !
 δὲν στέργεις σὺ τὴν ὀκνηρίαν,
 δὲν θέλεις μύστας λαοπλάνους.

Ὁ ἔρωσ σου ὅστις ἐξαίρει,
 καὶ ὁ ἰδῶς ὅστις μαρμαίρει
 ἐπὶ τοῦ εὐγενοῦς μετώπου
 τοῦ μύστου σου τοῦ φιλανθρώπου,

Ὅστις ἐν τέρψει οὐρανία
 τὰ θεῖα δῶρά σου σκορπίζει
 καὶ τοὺς ὁμοίους του φωτίζει,
 ἰδοὺ ἡ μὴ σου λατρεία !

Τὸν θρόνον σου δὲν θὰ ἰδρύσῃς
 εἰς τὰ δστὰ τῶσων ἡρώων,
 τὸ στέμμα σου δὲν θὰ βρανίσῃς
 διὰ τοῦ αἵματος ἀθῶων.

Τὸ κράτος σου εἶναι εἰρήνη !
 ὡς ἡ περιστέρᾳ ἀγγέλλεις
 ὅτι τὸ σκότος τῆς θυέλλης
 παρῆλθεν. Ἐπὶ γῆς γαλήνη !

Μετὰ τὰ ποιήματα ταῦτα ἔπονται ἕτερα γε-
 γραμμένα εἰς τὴν ὁμιλουμένην. Τὸ πρῶτον τού-
 των ἐπιγραφόμενον Ἦ ἐπιστροφή, περιγράφον
 δὲ τὰς ἐντυπώσεις τοῦ ποιητοῦ κατὰ τὴν ἐπά-
 νοδον ἐκ τῆς ξένης εἰς τὴν πατρίδα ἔχει ὡς
 ἐξῆς·

Ἦ Ἐπιστροφή.

Μὲ δάκρυα σὲ χαιρετῶ, πατρίδα μου μικρή,
 ποῦ σὲ γαλάζια θάλασσα κοιμᾷσαι δροσερῇ
 κ' οἱ ἄνεμοι σὲ ναυορίζουν.

Ποῦ κύμα ταξειδιάρικο αἰώνια σὲ κτυπᾷ
 καὶ 'ς τὰ πλευρά σου τὰ ψηλὰ ἀσημασμένο σπᾷ
 καὶ οἱ ἄρροι τοῦ σὲ βράντίζουν !

ὦ, δέξου με 'ς τῆς ἡσυχαιᾶς νὰ τρέξω λαγκαδιαῖς,
 νὰ πίνω τὸ γλυκὸ σου φῶς, νὰ πίνω μυρωδιαῖς,
 νὰ νοιώθω γύρω τ' ἀγγελούδια,

ποῦρχονται ἀπ' τὰ χρόνια μου ἐκεῖνα τὰ παλῆά,
 καὶ χρυσοπτέρουγα πετοῦν ἐδῶ 'ς τὴν σιγαλιὰ
 με ἄγια, κρυφὰ τραγοῦδια.

Ἀσπρίζει μέσ' 'ς τὰ πράσινα τὸ σπίτι μας κλαδιά.
 Ἀχ, πῶς πηδᾷ καὶ λαχταρᾷ 'ς τὸ στήθος ἡ καρδιά,
 καὶ στρέφεται 'ς τὰ περασμένα !

Τὶ ὄνειρα κ' ἐνθύμησες 'ς τὸ βῆμα μου ξυπνοῦν !
 Ἔτσι 'ς τὸν κάμπο τὰ πουλιὰ σηκώνονται, γυρνοῦν
 σὲ βῆμ' ἀνθρώπου ξαφνισμένα.

Ἐδῶ τὸ φῶς ἀντίκρυσσε τοῦ ἡλίου μὲν φορὰ,
 ἐδῶ τὴν πρώτην ἔννοιωσα τῆς γῆς αὐτῆς χαρὰ,
 τὸ πρῶτο δάκρυ ἔχω χύσει.

Ἐδῶ πρωτοαντίκρυσσε τ' ἀτέλειωτο νερὸ
 καὶ ἔτρεξε κ' ἐπήδησε, παιδάκι ζωηρό,
 μέσα 'ς τὴν ἀνθισμένη φύσι.

Νὰ ἡ γρηῃ, χιλιόχρονη μεγάλη μας μουρηῇ,
 ὅπου μ' ἐχόρεψε μικρὸ 'ς τὰ δυνατὰ κλαριά
 καὶ ἄπλωσ' ἐπάνω μου τὸ σιὸ της.

Αὐτὴ μοῦ γλυκοξύπνησε τὸ στῆθος τ' ἀπαλὸ
καὶ μ' ἔμαθε τὸ πρῶτό μου τραγοῦδι νὰ λαλῶ
μὲ τὸν κρυφὸ μουρμουρισμὸ της.

Χορταρισμένο στέκεται τὸ ἔρημο σκολεῖο·
οἱ τοῖχοι του ἐμάδθησαν ἀπὸ τὸ γηρατειὸ
Φωλητῶν τώρα νυκτερίδες.

κεῖ ποῦ δίδανε ζωὴ παιδάκια τοῦ χωριοῦ
' ἐλάμπανε σμικτὰ σμικτὰ, σὰν ἄνθη κηπαριοῦ,
τόσαις μικραῖς χαραῖς κ' ἐλπίδες.

Στέκει ἐμπρὸς 'ς τὴν ἐκκλησιὰ ἀκόμ' ἡ φοινικιά,
ὅπου τὰ βάρια κόψαμε, σὰν εἴμεθα παιδεά.
'Επάνω 'ς τὸ παλῆο της δῶμα

τὰ χελιδόνια κτίζουσι, σὰν πάντοτε φωλητῆς,
καὶ ἡ εἰκόνας κρέμονται ἀκόμ' ἡ παλαιοῖς,
ποῦ μ' ἀνθρὸ φιλοῦσα στόμα.

Νὰ καὶ ὁ γέρο μύλος μου· τὸν βλέπω καὶ θαρρῶ,
πῶς νὰ γυρνᾷ δὲν ἔπαυσε ἀπ' τὸν παλῆο καιρὸ
μὲ τὰ κατὰλευκα ξεφτέρια.

'Ολόγυρα ἡ θάλασσα! 'ς τὰ μάτια ἐμπροσθὰ
κρέμεται σὰν θεόρατη εἰκόνα ποῦ βαστᾷ
ἀπὸ τῇ γῇ ἕως 'ς τὰστέρια!

Καράβια μέσ' 'ς τὰ κύματα περνοῦν τὰ γαλανά.
'ὦ, τί λαχτάρα μ' ἄρπαζε γιὰ μέρη μακρινά,
σὰν τᾶθλεπα παιδι ἀκόμα!

Τὰ βλέπω πάλι ὄνειρα δὲν ἔχω 'ς τὴν καρδιά.
Τὸν κόσμον τὸν ἐγνώρισα.—Σὲ μιά σου ἀμμουδιά
θέλω νὰ γύρω ἤσυχ' αὐτὸ κουρασμένο σῶμα.

Σὲ χαιρετῶ μὲ δάκρυα, πατρίδα μου μικρή,
Νεράτσα τ' 'ς "Ἀσπρὴς θάλασσας, νυφούλα δροσερὴ
καὶ Βορροπούλα χαϊδεμένη.

'Απ' ὅσα μοῦ ἐγέμισες τραγοῦδια τὴν ψυχὴ,
παρ' τὸ φτωχὸ τραγοῦδι μου αὐτὸ ποῦ ἀντηχεῖ
ἀπὸ καρδιὰ συγκινημένη.

Τὸ δεύτερον τῶν εἰς τὴν ὀμιλουμένην γλῶσσαν γεγραμμένων ποιημάτων τῆς συλλογῆς ταύτης εἶναι Ἡ Νησιώτισσα, ἔμμετρον διήγημα. Πτωχὴ βοσκοπούλα ἐν νήσῳ τινὶ τοῦ Αἰγαίου, φεύγει μακρὰν τῆς πατρίδος εἰς τὴν ξένην, ἵνα εὕρῃ τύχην, καταλιποῦσα τοὺς γέροντας γονεῖς, οἵτινες θρηνοῦσιν ἐπὶ τῇ ἀναχωρήσει αὐτῆς. Ἐν τῇ ξένῃ μόνῃ, περιεστοιχισμένη ὑπὸ πειρασμῶν, ἡ ἀπλὴ χωρική παρεκτρέπεται τῆς ὁδοῦ τῆς ἀρετῆς. Ἐπέρχεται ὅμως ταχέως ἡ μετάνοια καὶ ποθεῖ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν νῆσον της, εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον. Ἡ ἐπάνοδος περιγράφεται γραφικώτατα, μετὰ πολλῆς δὲ τέχνης ἀντιτίθεται ἡ εἰδυλτικὴ εἰκὼν τῆς γαληνίου φύσεως πρὸς τὴν σπαράσσουσαν τὴν καρδίαν αὐτῆς ὀδύνην. Ἡ λύσις τοῦ μικροῦ τούτου καθημερινοῦ δράματος ἐπέρχεται φυσικώτατα, τραγικὴ ἐν τῇ ἀπλότῃ αὐτῆς. Ἡ ἔνοχος κόρη σκληρῶς τιμωρεῖται μὴ ἐπανευρίσκουσα τὸν γέροντα πατέρα της, ὃν ἐθανάτωσεν ἡ βαθεῖα θλίψις διὰ τὰ παραπτώματα αὐτῆς.

Τὰ ἐπόμενα τέσσαρα ποιήματα ἀναφέρονται πάντα εἰς τὸν ναυτικὸν βίον. Εἰσὶ δὲ ταῦτα· Ἡ χίρα τοῦ ναύτη, Ὁ ἀποχωρισμὸς τοῦ ναύτη,

Ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ ναύτη, Βοσκὸς καὶ ναύτης. Τὸ τελευταῖον τοῦτο εἶναι εἰδυλλιον γεγραμμένον εἰς τύπον διαλόγου. Ἐκάτερος τῶν διαλεγομένων ἐγκωμιάζει τὸ ἐπάγγελμά του, ἀλλ' εἶναι φανερόν ὅτι ὁ ποιητὴς, νησιώτης βεβαίως, συνηγορεῖ ὑπὲρ τοῦ ναύτου. Ἀναγινώσκομεν στροφὰς τινὰς αὐτοῦ:

Βοσκός.

Ἐάπλωσε, νύκτα, τὰ φτερά, ποῦ τὸ βοσκὸ σκεπάζουν,
ὅταν εἰς τὴν ἀγάπῃ του κρυφὰ κρυφὰ πηγαίνει.
Κεντὰ 'ς τὸ φῶς τοῦ λύχνου της καὶ μένα περιμένει,
καὶ 'ς τὸν παραμικρὸν τριγμὸ,
γυρνᾷ σὰν κύκνος τὸ λαιμὸ
τῇ θύρᾳ ἀνυπόμονα τὰ μάτια της κυττάζουν.

Ναύτης

Βογκάει ἄγριος βορῆας, τὰ παραθύρια δέρνει.
Μὲ φρίκη ἡ ἀγάπη μου πηδάει ἀπ' τὸ κρεβάτι:
"Τὸ ναῦτη μου τὸ χέρι σου, Θεέ μου, ἄς φυλάττῃ!"
φωνῇ 'ς τὴ θύρα τὴν καλεῖ.
"Ἐκεῖνος!" λέγει· σὰν πουλὶ
πετάει, ἀνοίγει, τρέμοντας 'ς τὴν ἀγκαλίαν τοῦ γέρνει.

Βοσκός.

"Πέ μου, ῥωτάει τὸ βοσκὸ ὁ ξένος ὁ διαβάτης,
τίνος αὐτὸ τὸ ὄμορφο καὶ φυτεμένο κτῆμα
κ' ἐπάνω κεῖ τὸ ἤσυχο καὶ σκιασμένο μνημα;"
—"Ὁ γέρος μας βοσκὸς ἐκεῖ
ὑπνο κοιμήθηκε γλυκὺ
'ς τῆς βρύσις τὸ νανούρισμα, 'ς τὸν ἴσκιον τῆς ἐλάτης."

Ναύτης

Τοῦ ναύτ' ἡ χίρα 'ς τὸ γιὰλὸ μυρολογᾷ μὲ πάθος.
Λέγει τὸ κύμα: "Γιατί κλαῖς; ἐπῆγε δίχως πόνο.
Τοῦ τραγοῦδῶ, σὲ μαλακῇ ἀγκάλῃ τὸν σηκώνω."
"Ὅταν ἡ ἄχνη σὲ φιλῇ
τῆς θάλασσας ἡ ἀπαλή,
εἶνε φιλὶ ποῦ ὁ ναύτης σου σοῦ στέλλει ἀπ' τὸ βάθος!"

Τοιαῦτα ἐν περιλήψει τὰ μακρὰν καὶ τὰ πλησίον, ἔργον ἀληθοῦς ποιητοῦ, ἔχοντος καὶ τὴν ἔμπνευσιν μεγάλην καὶ τὴν μελέτην βαθεῖαν. Ὅτι ἐλλείπει εἰς ταῦτα εἶναι ἐνιαχοῦ ἢ μὴ ἐξεύρεσις τοῦ τελειοτάτου τρόπου πρὸς διατύπωσιν τῆς ιδέας, εἶναι δισταγμὸς τις περὶ τὴν χρῆσιν τῆς γλώσσης, ἰδίᾳ τῆς ὀμιλουμένης. Τούτου ἕνεκα στροφαὶ τινες φαίνονται ἀτελεῖς, ὡς μὴ λαβοῦσαι τὸ τελευταῖον στίλβωμα, ὡς περιέχουσαι ἐγκλειόμενον νόημα μόνον ἐν σχεδίῳ. Εἰς τοῦτο δὲ συντείνει πολλάκις αὐτὴ ἡ πληθώρα τῆς ἐμπνεύσεως· ὁ ποιητὴς ἔχει πολλὰ νὰ εἴπῃ, καὶ θέλει νὰ τὰ εἴπῃ ὅλα. Ἀλλ' ὁ χώρος εἶναι στενός, καὶ ἐκχειλίζουσι ταῦτα καὶ πληροῦσι καὶ τὸ πλείσιον ὑφ' οὗ πρέπει νὰ περιβάλλωνται. Συγκρίνων δὲ τις τὰ ἐν καθαιρεοῦσῃ γλώσσῃ πρὸς τὰ ἐν τῇ ὀμιλουμένῃ ἀναγκάζεται ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν ὑπεροχὴν τῶν τελευταίων. Καίτοι δ' ὁ ποιητὴς χειρίζεται μετὰ πλείονος ἀνέσεως τὴν γραφομένην γλῶσσαν καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ ἐξωτερικοῦ τύπου τὰ ἐν ταύτῃ συντεθειμένα εἶν' ἐντελέστερα, ἀλλὰ καὶ πάλιν τὸ ἀκαταμάχτητον θέλητρον τῆς ἀληθινῆς γλώσσης τοῦ αἰσθηματος καταφαίνεται ἐν ταῖς στροφαῖς τῆς Ἐπ' ἀνοδοῦ καὶ τῆς Νησιώτισσας.

(Ἐπεται τὸ τέλος).

